

PRO DROMI FARMERS GETUIGEN

Op vrijdag 14 februari vond het Pro Dromi Symposium plaats. De onderzoeksresultaten van dit nieuwe kraamhok werden bekendgemaakt en de Pro Dromi Farmers deelden er hun ervaringen. – *Laurens Vandelannoote, innovatieconsulent*

Het evenement vond plaats in de Burgers Zoo in het Nederlandse Arnhem. Midden in deze dierentuin ligt het Safari Meeting Centre, een professioneel congrescentrum bestaande uit een auditorium en verschillende loges die een mooi uitzicht bieden op de safarivlakte en zijn bijbehorende exotische dieren. Een bijzondere setting voor een bijzonder kraamhok.

Wat liggen ze er mooi bij

Het Pro Dromi-concept is een idee dat in 2009 ontstond bij 14 zeugenhouders, de Pro Dromi Farmers. Het kreeg als naam 'Wat liggen ze er mooi bij'. De zeugenhouders wilden een kraamhok ontwikkelen dat aan 2 welbepaalde eisen voldeed. Enerzijds wensten ze een hok dat hen toeliet om de arbeidsefficiëntie te maximaliseren, dus met een automatische reinigingssysteem en een systeem om de biggen te vangen. Anderzijds wilden ze dat de dieren er gezond en mooi zouden bijliggen, dat betekent met voldoende

leefruimte en een klimaat dat optimaal is voor zeug en big.

Het idee van deze Pro Dromi Farmers leidde tot 3 concrete uitvoeringen. Pro Dromi 1 is een traditioneel kraamhok waarbij er 8 speciale onderdelen zijn toegevoegd, de zogenaamde Easy's. Deze Easy's zorgen ervoor dat er aan de eisen van de zeugenhouder wordt voldaan. Pro Dromi 2 is een volledig vrijloopkraamhok (foto boven). De zeug is vrij vanaf het werpen tot spenen. Een derde variant is een combinatie van de eerste 2 concepten. Het is een kraamhok waarbij de zeug enkel de eerste 4 dagen na het biggen is gefixeerd. Dit wordt dan ook Pro Dromi 1.5 genoemd.

Easy's

Een Pro Dromi-kraamhok beslaat gemiddeld 7 m². Dat is ongeveer 1,5 à 3 m² meer dan een traditioneel kraamhok. Bovendien hebben de biggen hier een apart biggenest. De andere verschillen

met een traditioneel kraamhok worden gecreëerd door de Easy's.

Easy Catch en Easy Clean Dit is een systeem dat de biggen op een eenvoudige manier vangt. Het kan met een schakelaar ingeschakeld worden. De mest wordt automatisch opgeruimd met de Easy Clean. Het rooster achter de zeug zakt, waarna een mestschuif de mest verwijderd. Het Easy Catch-systeem is een investering van 100 euro per kraamhok en wordt terugverdiend als de benodigde arbeidsduur daalt met 8 minuten per toom. Easy Clean brengt een investering van 60 euro met zich mee en is een rendabele investering bij een verminderde arbeidsduur van 4,5 minuten.

Easy Air en Easy Climate Het klimaat in het kraamhok is steeds een evenwichtsoefening. Een zeug heeft graag een koele ruimte om haar warmte af te geven, de biggen hebben baat bij een verwarmde ruimte. Easy Air brengt de lucht vanuit de kelder tot bij de snuit van de zeug. Dit

brengt een kost van 50 euro met zich mee en wordt terugverdiend bij 0,05 gespeende big extra per worp. Easy Climate (250 euro) koelt de zeug door koel water door de roosters te sturen waar ze op ligt en is terugverdiend bij 0,23 extra gespeende biggen. Ten slotte zorgt Easy Baby Climate voor een optimaal klimaat bij de biggen door middel van een afdak waaronder een warmte-afgevendende plaat zit. Een daling van 1% van de biggenuitval zorgt ervoor dat je dit systeem kan terugverdienen.

Easy Nesting Om het comfort van de zeug te verhogen, loopt de zeug vanaf dag 1 los in Pro Dromi 2. De bewegingsvrijheid verbetert het welzijn van de dieren, verlaagt de stress en resulteert zodanig in een beter werpproces. Concreet betekent dit minder doodgeboren en vitalere biggen. Het loslopen verbetert het zeug-bigcontact en het zooggedrag wordt ook positief beïnvloed. Dit brengt een lagere biggenuitval, betere groei en lager antibioticumgebruik met zich mee.

.....
**WE WILLEN ZELF AAN HET
 STUUR STAAN VAN ONZE
 EIGEN TOEKOMST.**

Maar er zijn ook nadelen: er is extra ruimte nodig en je hebt een verhoogd aantal doodliggers na het werpen (tot 72 uur nadien). Daarom zal men in de toekomst waarschijnlijk opteren voor een los-vast-losconcept. De zeug is los tijdens het werpen, wordt dan een viertal dagen gefixeerd totdat de biggen een hogere alertheid hebben en daarna loopt de zeug weer los.

Easy Nesting zorgt ervoor dat de zeug haar natuurlijke reflex kan uitvoeren, namelijk 24 uur voor het biggen een nest maken. Hiervoor worden touw, stro en jutezakken ter beschikking gesteld. Doordat de zeug kan wroeten met deze materialen is ze rustiger tijdens het biggen. De concentratie van cortisol (stresshormoon) ligt lager en van oxytocine (weeënhormoon) hoger. Dit resulteert in een sneller werpproces en minder doodgeboren biggen.

Van al het geteste nestmateriaal geeft de jutezak de beste resultaten. De zak kost 0,50 euro en wordt terugverdiend bij een daling van 0,8% uitval. Na het werpen wordt de zak in het aparte biggennest gelegd. De biggen worden aangetrokken door de geur van de zeug op de zak en zo

leren de biggen vanzelf om in het warmere biggennest te gaan liggen (zie ook het dossier 'Hokverrijking in de varkenshouderij' in *Management&Techniek* 6 van 21 maart).

Easy Play en Easy Front Het is voor de biggen noodzakelijk om de nodige motorische en sociale vaardigheden aan te leren. Voor dit spelgedrag hebben ze een speelruimte van 9 m zonder obstakels waar ze ongestoord achter elkaar kunnen rennen. Anderzijds zijn er ook speeltjes om het kauwen aan te leren en de speekselontwikkeling te stimuleren. Deze Easy Play kost 50 euro en is terugverdiend als

spenen zelfstandiger zijn en geen speendip kennen.

Pro Dromi Farmers

Na de pauze kwamen de Pro Dromi Farmers aan het woord om hun ervaringen en motivatie mee te delen. Ze zijn in het Pro Dromi-traject gestapt omdat ze zelf hun toekomst willen bepalen. Ze hebben allemaal plannen voor een nieuwbouw waarbij ze een beter welzijn wensen voor hun zeugen. Tevens hopen ze dat er met het nieuwe kraamsysteem meer waardering van de samenleving is voor de varkenshouderij. Men gaat er ook

1 Easy Catch is een systeem dat de biggen op een eenvoudige manier vangt. 2 Zicht op een kraamstal met Pro Dromi 1-inrichting. 3 De biggen beschikken onder meer over een Easy Baby Climate verwarmingsplaat.

de big op speenleeftijd 17 g meer weegt. De laatste Easy is de Easy Front. Dit geeft de zeug de mogelijkheid om met haar snuit in het biggennest te komen en contact te leggen met de biggen, wat voor meer rust zorgt bij de zeug. Tevens staat de voederbak van de biggen tegenover de voederbak van de zeug, en kunnen beiden elkaar zien eten. Want zien eten, doet eten! Zo hoopt men dat de biggen sneller vast voer opnemen, de biggen na het

van uit dat de consument in de toekomst meer belangstelling zal hebben voor dierenwelzijn.

De zeughouders hebben elk 2 tot 4 Pro Dromi-kraamhokken geplaatst op hun bedrijf om het systeem te testen en aan te passen naar hun persoonlijke stijl. Zo zijn sommige varkenshouders overgeschakeld van een Pro Dromi 2 naar een Pro Dromi 1.5 en vice versa. De 8 Easy's zijn ook niet overal geïnstalleerd, elke

De natuurlijke nestdrang wordt bevorderd door de jutezak.

zeugenhouder kiest een aantal Easy's die bij hem en zijn bedrijf past. Door het testen van het systeem in de praktijk zijn de kinderziektes ontdekt. Zo is de vloeruitvoering nog een probleem. Oorspronkelijk was dit in kunststof, nu opteert men voor een gietijzeren rooster omdat deze meer grip biedt. Anderzijds hebben ze door het Pro Dromi-systeem meer werkplezier doordat hun dieren er mooier blijgen en in het algemeen gezonder

lijken en zijn. De varkenshouders zijn er zeer positief over dat er meer rust is bij de zeugen en dat de biggen en zeugen vitaler zijn. Easy Catch en Easy Nesting zijn de 2 onderdelen waar de houders het meest tevreden over zijn. Ze raden dit systeem aan elke zeugenhouder aan.

Meerkost per big

De laatste presentatie bracht een economische beschouwing van de investerings-

en exploitatiekosten door Paul Bens van het Nederlandse DLV Advies. De totale netto extra investering bedraagt ongeveer gemiddeld 900 euro per kraamhok. Deze kost komt hoofdzakelijk door het extra biggenest (350 euro) en de extra oppervlakte (600 euro). Als deze kosten geëxtrapoleerd worden naar kosten per big, dan is er een extra jaarlijkse huisvestingskost van 1 euro per big. De extra arbeidskosten zijn ook 1 euro per big, wat dus een totale extra kost geeft van 2 euro per big.

Dit is een vrij hoge investering die voorlopig niet terug te verdienen is. Het is wachten op een teken van de consument dat ze graag varkensvlees willen dat met meer welzijn is geproduceerd, en waarvoor ze een meerprijs willen betalen. Tot er een welzijnslabel komt voor dit varkensvlees zal het Pro Dromi-concept geen economisch rendabel systeem zijn. Het kiezen voor een Pro Dromi-systeem is dus voorlopig enkel nog maar weggelegd voor de happy few ... ■

[Alle presentaties van dit symposium en bijkomende foto's kan je terugvinden op \[www.prodromi.nl\]\(http://www.prodromi.nl\).](#)